

Naturskyddsföreningen i Botkyrka-Salem

2025-02-20

Svenska kyrkan

Kyrkokansliets rättsavdelning

remiss.skogsutredningen@svenskakyrkan.se

Svenska kyrkans dnr. KS 2024-1496

Yttrande över betänkandet Kyrkan och skogen - Ansvar, handling och hopp (SKU 2024:2) (Svenska kyrkans dnr. KS 2024-1496)

En fristående arbetsgrupp, bestående av några medlemmar i föreningen, med särskilt intresse av skogsfrågor, har hjälpt styrelsen i arbetet med att sammanställa underlag inför den slutliga utformningen av detta yttrande..

Naturskyddsföreningen i Botkyrka-Salem (i fortsättningen benämnd Naturskyddsföreningen) tillstyrker förslagen som lyfts fram i utredningen när det gäller olika hållbarhetsfrågor och då inte minst genom ändrade brukningsmetoder, frivilliga avsättningar samt ökad hänsyn till biologisk mångfald och sociala värden m.m. Den äldre skogens betydelse som kolsänka, nämns också i utredningen något som kyrkan således bör ta särskild hänsyn till vid brukandet av sina skogar. Det senare är ju väsentligt inte minst för att bidra till att Sverige ska kunna uppfylla de gemensamma klimatmålen innan det är för sent.

Nedan följer några mer detaljerade synpunkter över betänkandet.

6.5.4 Transparens och granskning är centralt för hållbarhetsarbetet

Utredningens bedömning: Svenska kyrkan behöver ha egna verktyg för att följa upp egendomsförvaltningarnas hållbarhetsarbete och det behövs högre grad av transparens i hållbarhetsarbetet så att det kan granskas.

Naturskyddsföreningen anser att det är önskvärt att man på kartor tydligt redovisar var kyrkans skogar finns. Det vore naturligtvis också önskvärt om Svenska kyrkan utvecklar ett sådant öppet kartverktyg som även visar vilka skogar som avsatts frivilligt för bevarande av biologisk mångfald och av klimatskäl. En sådan karta skulle få stor pedagogisk betydelse när människor vill förstå skillnader mellan de olika områdena och deras skötsel.

8.9.3 Insatser behövs för att skydda och främja biologisk mångfald

Utredningens bedömning: Kraftfulla och beslutsamma insatser krävs inom Svenska kyrkans skogs- och markförvaltning för att i högre grad skydda och främja biologisk mångfald. Insatser krävs omgående för att Svenska kyrkan ska kunna bidra till målen för 2030, enligt Kunming-Montréal ramverket, EU:s restaureringsförordning respektive EU:s LULUCF-förordning. Egendomsförvaltningarnas främjande av biologisk mångfald under etapp 2 och framåt av *Färdplan för klimatet* behöver förstärkas. Svenska kyrkans samlade kompetens rörande främjande av biologisk mångfald behöver förstärkas. Arbetet med att inventera biologiska mångfald och artrikedom som finns på marker som ägs och förvaltas av Svenska kyrkan behöver förstärkas. Ett systematiskt kartläggningsarbete behöver genomföras och stöd i inventeringen bör hämtas från myndigheter, forskare och civilsamhället. Nationell nivå behöver stödja stift och församlingar i detta arbete.

Naturskyddsföreningen anser att väl genomförda naturvärdesinventeringar enligt Svensk standard bör utföras av en oberoende och professionell part. Då kan diskussioner om hotade arter i kyrkans skogar och deras behov av hänsyn baseras på relevanta fakta, som ofta behövs för att motstående intressen ska kunna inse varför olika naturvårdsåtgärder behöver ske.

Naturskyddsföreningen anser att Svenska kyrkan ska tillämpa försiktighetsprincipen och alltid välja väl tilltagna kantzoner till vatten **och** hänsynsytor där skyddsvärda arter förekommer.

12.3.1 Områden för biologisk mångfald och klimat (kolinlagring)

Utredningens förslag: 20 % av den produktiva skogsmarken ska avsättas för skydd av biologisk mångfald och klimatåtgärder (kolinlagring). Målet ska vara uppnått 2030. Vid uppnående av denna nivå får nya frivilligt avsatta områden bytas mot andra tidigare avsatta områden med lägre naturvårds kvalitet (max 1 %).

Naturskyddsföreningen anser att kyrkan bör följa FN:s konvention om biologisk mångfald genom att avsätta 30 % av den produktiva skogsmarken för skydd av biologisk mångfald och klimatåtgärder (kolinlagring) genom frivilliga avsättningar eller som formellt skyddade områden enligt miljöbalken.

Vid urvalet av områden som skall skyddas, bör de skogar som enligt utförda Naturvärdesinventeringar har de högsta naturvärdena undantas från skogsbruk. Vi vill i detta sammanhang varna Svenska kyrkan från att utgå enbart från AI genererade kartor som visar kontinuitetsskog och naturvårdsarter. Dessa verktyg kan vara bra men de visar inte alltid den sanna bilden.

Naturskyddsföreningen anser också att Svenska kyrkan även ska involvera lokalbefolkningen för att identifiera skyddsvärda områden. Detta kan exempelvis ske genom att

kontakter tas med lokala naturskyddsföreningar (d.v.s kretsar inom Svenska Naturskyddsföreningen) och andra miljöorganisationer. De skogar som nämnda organisationer kan peka ut har ofta även stor betydelse för människor socialt, andligt och hälsomässigt och utnyttjas särskilt flitigt i områden där många bor.

12.3.2 Områden för anpassat trakthyggesbruk

Utredningens förslag: Anpassat trakthyggesbruk bedrivs inom 47 % av arealen. Omloppstiden förlängs i hälften av denna areal till 20 % över lägsta slutavverkningsålder för kolbindning i skogen (ökad kolsänka) och senare bättre substitution. Alla contortabestånd avvecklas inom en 10-årsperiod och ersätts med tall. Den generella hänsynen förstärks och omfattar fortsättningsvis 15 % hänsynsyta och virkesvolym.

Naturskyddsföreningen anser att på längre sikt, när erfarenhet av naturnära skogsbruk har etablerats i Svenska kyrkans skogsförvaltning, så bör även plantageskogar tillåtas att återuppstå som flerskiktade, olikåldriga och levande skogar som brukas med naturnära metoder. Trakthyggesbruk är däremot inte hållbart varken ekologiskt eller ekonomiskt. Vill Svenska kyrkan nå sina mål om hållbarhet, måste skogen brukas istället för att förbrukas. Kyrkan måste därför stegvis utveckla metoder och samla erfarenhet som visar hur plantage kan återställas till en skog rik på naturvärden. Ambitionen bör naturligtvis vara att hitta metoder som parallellt med ökad biologisk mångfald och kolinlagring också ökar de ekonomiska intäkterna över tid för Svenska kyrkan. En sådan ambition är på intet sätt orealistisk.

12.3.3 Områden för naturnära skogsbruk

Utredningens förslag: 33 % av skogsinnehavet brukas med naturnära skogsbruk och underindelas enligt följande:

- Anpassning till rennäringens behov 8 %
- Blädning 10 %
- Hyggesfritt i övrigt – luckor, överhållen skärm 15 %

Planeringen av klassningen av bestånden bör i huvudsak vara klar inom en tvåårsperiod. I klassningsarbetet ska samverkan ske med berörda församlingar (jämför förslag till ny paragraf i kyrkoordningen i kapitel 12.2.6)

Naturskyddsföreningen vill här påpeka att "naturnära skogsbruk" kan betyda olika saker. Olika tekniker såsom blädning, schackrutehuggning och överhållen skärm riskerar att bli så kallad "greenwashing" med liknande effekter som trakthyggesbruk där kortsiktiga ekonomiska intressen dominerar och höga naturvärden ödeläggs.

För att definiera vad begreppet betyder anser naturskyddsföreningen att man bör tillämpa EU's riktlinjer för naturnära skogsbruk¹. I EUs riktlinjer står det att:

“Naturnära skogsbruk fungerar som en drivkraft för återställandet och bevarandet av den biologiska mångfalden samt för skogarnas klimatresiliens, med utgångspunkt i två huvudsakliga mål: i) Öka den strukturella komplexiteten. ii) Främja en naturlig skogsdynamik.”

I EU's riktlinjer finns också indikatorer för den biologiska mångfalden som kan användas både på beståndsnivå och landskapsnivå för att över tid både följa upp och planera skogsbruksåtgärder som leder till målet med ökad biologisk mångfald.

Tabell 13.1 Sammanställning av genomförandetider och ekonomiska konsekvenser

Naturskyddsföreningen inser att det kommer att ta lång tid att införa alla de förslag som utredningen presenterar. Under den tiden finns stor risk att verksamheten fortsätter som vanligt med trakthyggesdrift i oförminskad takt, eller i värsta fall i ökad omfattning. Stora naturvärden riskerar då att på kort tid uttraderas för alltid.

Naturskyddsföreningen uppmanar därför Svenska kyrkan att införa ett omedelbart stopp, med att slutavverka kontinuitetsskogar. Trakthyggesbruk bör således inte längre få bedrivas på marker som tidigare inte varit kalavverkade eller planterade. Det betyder att kalavverkning enbart kan bli aktuellt i plantageskogar under en övergångstid fram till att de föreslagna förändringarna har blivit implementerade.

Beslut i detta ärende togs av styrelsen vid ett extra sammanträde den 20 februari 2025.

För Naturskyddsföreningen i Botkyrka Salem

Bo Ljungberg
Månadens ordförande

Anneli Ahlroth
Sekreterare

Kontakt med föreningen: botkyrka-salem@naturskyddsforeningen.se

---

¹ Europeiska kommissionen, Generaldirektoratet för miljö, *Riktlinjer för naturnära skogsbruk Skogs bruk*, Europeiska unionens publikationsbyrå, 2023, <https://data.europa.eu/doi/10.2779/064425>